

Παίζοντας με τις ιδέες, παίζοντας με τις λέξεις: η «Λωξάντρα»

Περίληψη

Η βασική ιδέα που διέπει τη δραστηριότητα είναι οι μαθητές να επεξεργαστούν ένα λογοτεχνικό βιβλίο με σκοπό να συζητήσουν όχι μόνο τις ιδέες του αλλά και τις τεχνικές γραφής ενός λογοτεχνικού κειμένου. Η συζήτηση των θεμάτων αυτών θα γίνεται σε τρία επίπεδα, σε επίπεδο μικρής ομάδας, σε επίπεδο τάξης και σε επίπεδο δι-ομαδικής επικοινωνίας με μαθητές άλλου σχολείου (μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων). Οι μαθητές θα εργαστούν ομαδικά έχοντας το δάσκαλο βοηθό τους σε ρόλο συνερευνητή.

Απώτερος σκοπός της δραστηριότητας είναι να δοθούν στους μαθητές ευκαιρίες να παίξουν με τη γλώσσα και μέσα από το παιχνίδι αυτό και την επικοινωνία με τους συμμαθητές τους να ανακαλύψουν τη δύναμη που έχει ο λόγος ως μέσο αποτύπωσης μιας πραγματικότητας. Η επιλογή του βιβλίου προσδιορίζει τις ιδέες και τα νοήματα που οι μαθητές θα επεξεργαστούν. Το λογοτεχνικό βιβλίο που έχει επιλεγεί στην προκειμένη περίπτωση είναι η «Λωξάντρα», καθώς σκοπός είναι οι μαθητές να προβληματιστούν και να συζητήσουν θέματα ταυτότητας και συνύπαρξης των λαών.

Στόχοι

Οι επιδιωκόμενοι στόχοι μέσα από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα είναι:

A. Ως προς το γνωστικό αντικείμενο

- Η εξοικείωση με στοιχεία δομής, περιεχομένου και ύφους των λογοτεχνικών κειμένων
- Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο ο συγγραφέας χρησιμοποιεί τα γλωσσικά μέσα, για να προκαλέσει τις εντυπώσεις που θέλει
- Ο μετασχηματισμός ενός κειμένου με την παράλληλη άσκηση στη χρήση λεξιλογίου: εμπειρικοί ορισμοί λέξεων, διάκριση της έννοιας της λέξης με βάση την καταγωγή, τη συγγένεια ή την αντίθεση, τη μεταφορική τους χρήση, τα συμφραζόμενα κ.ά
- Η άσκηση στην επιλογή και σύνθεση επιμέρους στοιχείων του λογοτεχνικού κειμένου που ενδιαφέρουν το μαθητή.
- Η εξοικείωση με τη δυναμική φύση της γραπτής έκφρασης που απαιτεί τις αναθεωρήσεις, τις αλλαγές, τις αντικαταστάσεις (σε μικρο- και μακρο- επίπεδο).
- Η άσκηση στο διάλογο: ακρόαση, έκφραση, εξήγηση, επιχειρηματολογία.
- Η καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων (προσαρμογή του λόγου σε συγκεκριμένες συνθήκες που προσδιορίζονται από το σκοπό, το δέκτη και τα μέσα επικοινωνίας, έλεγχος της αποδεκτότητας του λόγου).

Τάξεις

Δ' - ΣΤ' Δημοτικού

Γνωστικά Αντικείμενα

Γλώσσα
Πληροφορική

Σύνδεση με ΔΕΠΠΣ

Γλώσσα

Προφορικός λόγος.
Γραπτός λόγος (γραφή και παραγωγή γραπτού λόγου), Διαλογικές μορφές επικοινωνίας, Λογοτεχνία, Λεξιλόγιο

Πληροφορική

Παίζω και μαθαίνω με τον υπολογιστή
Γράφω
Επικοινωνώ ηλεκτρονικά

Κριτήριο επιλογής του

σχολείου-συνεργάτη

Μπορεί να είναι ένα σχολείο της ομογένειας

Τι κάνει ο μαθητής

- Ερμηνεύει, εξηγεί, επιχειρηματολογεί και διαπραγματεύεται ιδέες και νοήματα
- Πειραματίζεται με λέξεις και καταλήγει σε γενικότερα συμπεράσματα
- Οργανώνει και παρακολουθεί τη ροή της ηλεκτρονικής επικοινωνίας
- Συντονίζει τις εργασίες της ομάδας του αναλαμβάνοντας συγκεκριμένο ρόλο

B. Ως προς τη χρήση των νέων τεχνολογιών

- Η άσκηση στην ηλεκτρονική και ασύγχρονη επικοινωνία μέσα από τη χρήση του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.
- Η άσκηση στην ηλεκτρονική επεξεργασία κειμένου και ειδικότερα η εξοικείωση με τις λειτουργικότητες εκείνες που ευνοούν την προσθήκη σχολίων και την παρακολούθηση των αλλαγών.
- Η αξιοποίηση των ΤΠΕ για τη συνεργατική παραγωγή γραπτού κειμένου και τη διαπραγμάτευση νοημάτων.

Γ. Ως προς τη μαθησιακή διαδικασία

- Η ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων.
- Η ανάπτυξη διαπολιτισμικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων.
- Η ενθάρρυνση στο διάλογο και την επιχειρηματολογία.
- Η κατανόηση της διαφορετικότητας και της ταυτότητας
- Η εξοικείωση με την από κοινού λήψη αποφάσεων για την τελική διαμόρφωση ενός κειμένου (σε μικρο- και μακρο- επίπεδο).

Εργαλεία – Διδακτικό υλικό

-
- Λογοτεχνικό βιβλίο «Λωξάντρα» της Μαρίας Ιορδανίδου
 - Επεξεργαστής κειμένου
 - Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
 - Διαδίκτυο (προαιρετικά)
 - Λεξικό νεοελληνικής γλώσσας (προαιρετικά)

Προαπαιτούμενο

Προκειμένου να εφαρμοσθεί η δραστηριότητα, ο δάσκαλος θα πρέπει να έχει ζητήσει από τους μαθητές του να διαβάσουν το βιβλίο «Λωξάντρα» στον ελεύθερό τους χρόνο. Θα πρέπει, λοιπόν, να τους διαθέσει τον αναγκαίο χρόνο, πριν προχωρήσει στη δραστηριότητα και για αυτό μπορεί να αξιοποιήσει το χρόνο Χριστουγεννιάτικων ή Πασχαλινών διακοπών. Μάλιστα θα πρέπει να προτείνει στους μαθητές μια συγκεκριμένη έκδοση, ώστε να μπορεί να γίνει αναφορά σε σελίδες και να συμφωνήσει ως προς την έκδοση και με το δάσκαλο της τάξης με την οποία πρόκειται να επικοινωνήσουν ηλεκτρονικά.

Προτεινόμενη οργάνωση της τάξης

Οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες των τριών ατόμων, προκειμένου να συζητήσουν και να επεξεργαστούν το νόημα και τη μορφή χωρίων του βιβλίου αλλά και να επικοινωνήσουν ηλεκτρονικά με μια ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-

Χρονισμός εφαρμογής της δραστηριότητας

Προτείνεται η εφαρμογή της δραστηριότητας να τοποθετηθεί χρονικά μετά από Χριστουγεννιάτικες ή Πασχαλινές διακοπές, όπου τα παιδιά έχουν περισσότερο ελεύθερο χρόνο για το διάβασμα εξωσχολικών βιβλίων.

συνεργάτη).

Επιπλέον, σε επιλεγμένες περιπτώσεις – που προσδιορίζονται στη συνέχεια – λαμβάνουν χώρα συζητήσεις όλης της τάξης τις οποίες συντονίζει ο δάσκαλος.

Διάρκεια (ενδεικτική)

Α΄ Φάση: 1 ώρα

Β΄ Φάση: 1 ώρα

Γ΄ Φάση: 2-3 ώρες

Δ΄ Φάση: 2 ώρες

Ε΄ Φάση: 2-3 ώρες

ΣΤ΄ Φάση: 1 ώρα

Προτεινόμενη πορεία διδασκαλίας

Η όλη δραστηριότητα αποτελείται από πέντε (5) επιμέρους φάσεις:

A. Εισαγωγή στη δραστηριότητα και παρουσίαση των επιμέρους φάσεων

B. Ηλεκτρονική επικοινωνία με ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-συνεργάτη):
Γνωριμία με την ομάδα-συνεργάτη

Γ. Ηλεκτρονική επικοινωνία με ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-συνεργάτη):
Πειραματισμός και ανταλλαγή απόψεων για τη σχέση μορφής-νοήματος

Δ. Επεξεργασία των νοημάτων του κειμένου

Ε. Ηλεκτρονική επικοινωνία με ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-συνεργάτη):
Ανταλλαγή απόψεων για τα βασικά νοήματα του βιβλίου

ΣΤ. Τελική συζήτηση στην τάξη

Α΄ ΦΑΣΗ: Εισαγωγή στη δραστηριότητα και παρουσίαση των επιμέρους φάσεων

Σκοπός της πρώτης φάσης είναι οι μαθητές/τριες να κατανοήσουν τους σκοπούς της δραστηριότητας και να αποκτήσουν μια εικόνα για τις επιμέρους φάσεις της δραστηριότητας.

Συγκεκριμένα, ο δάσκαλος πρέπει κατά πρώτον να εξηγήσει στους μαθητές ότι η δραστηριότητα βασίζεται σε ένα συγκεκριμένο λογοτεχνικό βιβλίο, στην προκειμένη περίπτωση τη «Λωξάντρα» (καλό είναι να έχει πει στους μαθητές από την αρχή ότι τους αναθέτει να διαβάσουν το συγκεκριμένο βιβλίο, επειδή πρόκειται να κάνουν μια δραστηριότητα στους Η/Υ βασισμένη σε αυτό).

Στη συνέχεια, θα πρέπει να τους υπενθυμίσει ότι σε κάθε κείμενο, ιδιαίτερα λογοτεχνικό, η μορφή εξυπηρετεί και συγκεκριμένα νοήματα (στο σημείο αυτό ο δάσκαλος μπορεί να συνδέσει τη δραστηριότητα με αναφορές από τη διδασκαλία του Ανθολογίου). Στη βάση της σχέσης αυτής θα ζητήσει από τους μαθητές του να

Ρόλοι των μαθητών μέσα στην ομάδα

Τρεις ρόλοι προδιαγράφονται για κάθε ομάδα: α) ο γραμματέας που συμπληρώνει τα φύλλα εργασία ή/και κρατά σημειώσεις, β) ο συντονιστής που ρυθμίζει τη σειρά των εργασιών, διευκολύνει την επικοινωνία (μέσα στην ομάδα και με την ομάδα-συνεργάτη) και διαχειρίζεται το υλικό (βιβλίο, λεξικό, ηλεκτρονικά μηνύματα) και γ) ο χειριστής του Η/Υ. Καλό είναι τα μέλη κάθε ομάδας να εναλλάσσονται στους ρόλους αυτούς.

εκφράσουν τη γνώμη τους σχετικά με τα εξής θέματα:

- πόσο σημαντική πιστεύουν ότι είναι η επιλογή των λέξεων στην απόδοση ενός νοήματος
- με ποιο τρόπο νομίζουν ότι μπορεί κανείς να «χρωματίσει» ένα νόημα
- πόσο εύκολο είναι να πλάθουμε εικόνες με τις λέξεις
- πόσο σημαντικό είναι να «ψάχνουμε» την κατάλληλη λέξη/έκφραση κατά τη διατύπωση ενός νοήματος
- πώς νομίζουν ότι μπορεί η συζήτηση με άλλους να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε βαθύτερα ένα κείμενο

Αφού οι μαθητές εκφράσουν τις απόψεις τους, ο δάσκαλος θα τους εξηγήσει μέσα από ποιες επιμέρους δράσεις θα επιχειρήσουν να διερευνήσουν στην πράξη τα παραπάνω ζητήματα. Συγκεκριμένα, πρώτα θα πειραματιστούν με συνώνυμα και αντώνυμα, προκειμένου να δουν τι επίδραση μπορεί να έχει η αλλαγή μιας λέξης στο νόημα. Στη συνέχεια, θα επιχειρήσουν να απαντήσουν σε συγκεκριμένα ερωτήματα σχετικά με το βιβλίο «Λωξάντρα». Και στις δυο αυτές δράσεις εκτός από τη μεταξύ τους συνεργασία, θα έχουν την ευκαιρία να συνεργαστούν και με μια ομάδα από άλλο σχολείο με την οποία θα ανταλλάξουν ηλεκτρονικά μηνύματα.

Έτσι, βασικοί «σταθμοί» στην πορεία της εργασίας τους θα είναι:

A) ο πειραματισμός με συγκεκριμένα χωρία από το βιβλίο κατά τον οποίο θα αναζητήσουν συνώνυμα και αντώνυμα

B) η επεξεργασία βασικών νοημάτων του βιβλίου

Γ) η ηλεκτρονική επικοινωνία με μια ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο με σκοπό την ανταλλαγή ιδεών

Επομένως, με την ολοκλήρωση της φάσης αυτής θα πρέπει οι μαθητές να έχουν κατανοήσει αφενός ποιο θα είναι το τελικό αποτέλεσμα της εργασίας τους, αφετέρου ποια είναι τα επιμέρους στάδια στην εργασία τους.

Επίσης, στη φάση αυτή καλό είναι ο δάσκαλος να παρουσιάσει στους μαθητές και τους ρόλους που μπορούν να αναλάβουν μέσα στην ομάδα τους. Τέλος, θα πρέπει να τους δείξει το εργαλείο Αναθεωρήσεις που περιλαμβάνεται στον Επεξεργαστή Κειμένου και το οποίο θα χρησιμοποιήσουν για να πειραματιστούν με τα συνώνυμα και αντώνυμα, ώστε να «μεταγράψουν» συγκεκριμένα χωρία του βιβλίου.

Β' ΦΑΣΗ: Ηλεκτρονική επικοινωνία με ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-συνεργάτη): Γνωριμία με την ομάδα-συνεργάτη

Σκοπός της δεύτερης φάσης είναι οι μαθητές/τριες να γνωριστούν με την ομάδα-συνεργάτη ανταλλάσσοντας το πρώτο τους μήνυμα. Στο μήνυμα αυτό θα πρέπει να αυτοσυστηθούν αλλά και να καλλιεργήσουν το έδαφος για την περαιτέρω επικοινωνία και συνεργασία.

Στην περίπτωση που οι μαθητές δεν έχουν χρησιμοποιήσει στο παρελθόν το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, θα πρέπει ο δάσκαλος να τους δείξει τις βασικές λειτουργίες του λογισμικού. Για να τους καθοδηγήσει ως προς το περιεχόμενο των μηνυμάτων θα

Οργάνωση της ηλεκτρονικής επικοινωνίας

Κάθε ομάδα επικοινωνεί σταθερά με μια μόνο ομάδα από το άλλο σχολείο. Καλό είναι κάθε ομάδα να υπογράψει τα μηνύματά της με ένα συγκεκριμένο όνομα. Εάν κάθε θέση εργασίας δεν έχει δικό της λογαριασμό και ηλεκτρονική διεύθυνση, θα πρέπει ο δάσκαλος να παραλαμβάνει τα μηνύματα των ομάδων-συνεργάτη και να τα μοιράζει στους μαθητές του και αντίστοιχα να συγκεντρώνει και να αποστέλλει τα μηνύματα στο άλλο σχολείο (γι' αυτό και είναι χρήσιμο τα μηνύματα να τα υπογράφουν οι μαθητές με ένα όνομα ομάδας). Πριν την έναρξη της ηλεκτρονικής επικοινωνίας, ο δάσκαλος θα πρέπει να επικοινωνήσει με το δάσκαλο του άλλου σχολείου, προκειμένου να συμφωνήσουν για τα ακόλουθα θέματα:

α) ποια ομάδα θα επικοινωνεί με ποια από κάθε τάξη.

β) ποιο θα είναι το χρονικό διάστημα που θα λάβει χώρα η ηλεκτρονική επικοινωνία μεταξύ των δύο τάξεων,

γ) εάν αναμένονται κενά στη ροή των μηνυμάτων (π.χ. λόγω εκδρομών),

δ) ποια τάξη θα στείλει το πρώτο μήνυμα.

τους δώσει το φύλλο εργασίας_1 (βλ. παράρτημα).

Γ' ΦΑΣΗ: Πειραματισμός και ανταλλαγή απόψεων για τη σχέση μορφής-νοήματος

Στη Β' Φάση της δραστηριότητας σκοπός είναι οι μαθητές να παίξουν με τις λέξεις και να δοκιμάσουν στην πράξη πώς ένα κείμενο μπορεί να «μεταγραφεί» ανάλογα με τις λέξεις που επιλέγει να χρησιμοποιήσει ο συντάκτης του. Θα εργαστούν με δύο βασικά «φίλτρα», τα συνώνυμα και τα αντώνυμα. Ζητούμενο είναι οι μαθητές να σκεφτούν όσο το δυνατόν περισσότερα συνώνυμα και αντώνυμα, να δοκιμάσουν να «μεταγράψουν» το κείμενο χρησιμοποιώντας τα και να καταγράψουν με σαφήνεια τα συμπεράσματά τους. Στην προσπάθειά τους αυτή μπορούν να ανατρέξουν και σε λεξικά (είτε ηλεκτρονικά είτε όχι) και θα συνεργαστούν ηλεκτρονικά με μια ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο.

Για τον σκοπό αυτό, ο δάσκαλος δίνει στους μαθητές το φύλλο εργασίας_2 (βλ. παράρτημα). Σύμφωνα με αυτό θα πρέπει οι δύο ομάδες να επεξεργαστούν το ίδιο κείμενο ακολουθώντας τον εξής περιορισμό: η ομάδα-συνεργάτης θα της προσδιορίσει τις λέξεις του κειμένου που θεωρεί ότι πρέπει να αλλάξουν.

Στη συνέχεια βασικά σημεία σε αυτή τη φάση της δραστηριότητας είναι:

α) Η συμπλήρωση του πίνακα που περιλαμβάνει το φύλλο εργασίας_2 με τα συνώνυμα και αντώνυμα λέξεων. Εδώ ο δάσκαλος θα πρέπει να παρακινήσει τους μαθητές του να δημιουργήσουν ένα θησαυρό λέξεων αξιοποιώντας τις γνώσεις τους, την ετυμολογία των λέξεων κλπ.

β) Η ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων με την ομάδα-συνεργάτη με σκοπό να μοιραστούν τις απόψεις τους σχετικά με το πόσο επιτυχημένες ήταν οι επιλογές των λέξεων και με το τι παρατήρησαν να αλλάζει στο νόημα του κειμένου μετά την αντικατάσταση συγκεκριμένων λέξεων με τα συνώνυμα και τα αντώνυμά τους. Οι μαθητές θα πρέπει να ανταλλάξουν οπωσδήποτε 3 μηνύματα με την ομάδα-συνεργάτη. Θα πρέπει ο δάσκαλος να τονίσει στους μαθητές ότι σκοπός τους στο πλαίσιο αυτής της ανταλλαγής μηνυμάτων με την ομάδα-συνεργάτη είναι όχι απλώς να μοιραστούν το θησαυρό λέξεων που δημιούργησαν, αλλά να εξηγήσουν με σαφήνεια πώς νομίζουν ότι επηρεάζεται το νόημα μιας πρότασης από την επιλογή συγκεκριμένων λέξεων και να υπερασπιστούν τις επιλογές τους.

Δεν αποκλείεται με άξονα τα μηνύματα που μια ομάδα έλαβε από την ομάδα-συνεργάτη να σκεφτεί ένα νέο πείραμα (π.χ. μια ακόμα συνώνυμη λέξη). Για αυτό ο δάσκαλος θα πρέπει να συζητά με κάθε ομάδα τι αποκομίζει από την επικοινωνία της με το άλλο σχολείο και να παροτρύνει τους μαθητές να δοκιμάσουν και νέες ιδέες πειραματισμού, εφόσον προκύπτουν. Κατά τον πειραματισμό τους για την μεταγραφή συγκεκριμένων χωρίων από το βιβλίο θα χρησιμοποιήσουν το εργαλείο Αναθεωρήσεις, που τους επιτρέπει να παρακολουθούν τις αλλαγές που επιφέρουν στο κείμενο.

Γ' ΦΑΣΗ: Επεξεργασία των νοημάτων του κειμένου

Η επιλογή των κειμένων

Η επιλογή των χωρίων που θα επεξεργαστούν οι μαθητές γίνεται από το δάσκαλο. Εάν όμως ο χρόνος το επιτρέπει, ο δάσκαλος θα μπορούσε να ζητήσει και από τους μαθητές να επιλέξουν χωρία του βιβλίου για να πειραματιστούν. Ο δάσκαλος έχει πληκτρολογήσει τα χωρία σε ένα αρχείο Word με το όνομα Κείμενα, το οποίο έχει αποθηκεύσει σε κάθε μηχανήμα.

Υποστηρικτικά μέσα

Καλό είναι οι μαθητές να επιχειρήσουν σε πρώτη φάση να σκεφθούν μόνοι τους συνώνυμα και αντώνυμα. Εφόσον όμως ο δάσκαλος το κρίνει αναγκαίο μπορεί να υποδείξει ή/και να προμηθεύσει τους μαθητές του με συγκεκριμένα λεξικά (είτε ηλεκτρονικά είτε όχι)

Ο ρόλος του δασκάλου

Ο δάσκαλος θα πρέπει να περιφέρεται και όταν εντοπίζει μια ενδιαφέρουσα περίπτωση κατά διαστήματα να δίνει το λόγο σε μια ομάδα να πει σε όλη την τάξη τι δοκίμασε και τι διαπίστωσε ως προς την αλλαγή του νοήματος.

Στη Γ΄ Φάση της δραστηριότητας οι μαθητές βάζουν άνω τελεία στη συνεργασία τους με την ομάδα-συνεργάτη και επιπλέον επιστρέφουν στο βιβλίο ως «όλο», το οποίο επεξεργάζονται στη φάση αυτή σε επίπεδο ιδεών.

Για το σκοπό αυτό ο δάσκαλος δίνει στους μαθητές το φύλλο εργασίας_3, σύμφωνα με το οποίο καλούνται ως ομάδα να επεξεργαστούν μια σειρά από ερωτήματα σχετικά με βασικές ιδέες του βιβλίου. Ανάλογα με το διαθέσιμο χρόνο οι μαθητές μπορούν να επεξεργαστούν όσο το δυνατόν περισσότερα ερωτήματα. Καλό θα είναι κάθε ομάδα να επιλέξει τα ερωτήματα που θα επεξεργαστεί.

Στο σημείο αυτό ο δάσκαλος θα πρέπει να εξηγήσει στους μαθητές ότι κατά τη σύνταξη των απαντήσεών τους θα πρέπει να αξιοποιήσουν το εργαλείο *Αναθεωρήσεις* που περιλαμβάνει ο Επεξεργαστής Κειμένου και το οποίο τους επιτρέπει να παρακολουθούν τι αλλαγές κάνουν κατά τη σύνταξη ενός κειμένου. Επίσης, θα πρέπει να τους εξηγήσει ότι ο λόγος για τον οποίο το χρησιμοποιούν είναι για να τους βοηθήσει να «δουλέψουν» πάνω στη διατύπωση, ώστε να εκφράσουν με σαφήνεια και ακρίβεια τις ιδέες τους: με το εργαλείο αυτό θα μπορούν να κρατούν ένα αρχείο των αλλαγών που κάνουν κι έτσι να αποφασίζουν πιο εύκολα ποια είναι η κατάλληλη διατύπωση.

Με το τέλος της φάσης αυτής κάθε ομάδα θα πρέπει να έχει απαντήσει οπωσδήποτε σε δύο από τα ερωτήματα που περιλαμβάνονται στο σχετικό φύλλο εργασίας, καθώς οι απαντήσεις τους αυτές θα αποτελέσουν το αντικείμενο επικοινωνίας τους με την ομάδα-συνεργάτη στην επόμενη φάση της δραστηριότητας.

Δ΄ ΦΑΣΗ: Ηλεκτρονική επικοινωνία με ομάδα μαθητών από άλλο σχολείο (ομάδα-συνεργάτη): Ανταλλαγή απόψεων για τα βασικά νοήματα του βιβλίου

Στη Δ΄ Φάση της δραστηριότητας οι μαθητές συνεχίζουν την ηλεκτρονική επικοινωνία με το σχολείο-συνεργάτη, αλλά η επικοινωνία αυτή επεκτείνεται στην ανταλλαγή απόψεων για τις ιδέες και τα νοήματα του βιβλίου. Στη φάση αυτή, λοιπόν, οι μαθητές καλούνται να διατυπώσουν στα μηνύματά τους τις απόψεις τους για το αν τους άρεσε το συγκεκριμένο βιβλίο ή όχι, τι τους εντυπωσίασε και πώς καταλαβαίνουν συγκεκριμένα σημεία του κειμένου. Για το σκοπό αυτό αξιοποιούν τις απαντήσεις που συνέταξαν στην προηγούμενη φάση της δραστηριότητας. Για την καλύτερη οργάνωση της επικοινωνίας των μαθητών στη φάση αυτή ο δάσκαλος δίνει στους μαθητές το φύλλο εργασίας_4 που προσδιορίζει τα βασικά θέματα για τα οποία καλό είναι να συζητήσουν ηλεκτρονικά οι μαθητές.

Οι μαθητές θα πρέπει να ανταλλάξουν οπωσδήποτε 4 μηνύματα με την ομάδα-συνεργάτη στα οποία θα διατυπώνουν τις απόψεις τους, θα τις αιτιολογούν και παράλληλα θα εκφράζουν συμφωνία ή διαφωνία με τις απόψεις της άλλης ομάδας, θα ζητούν επεξηγήσεις και θα εξετάζουν εναλλακτικές ιδέες.

ΣΤ΄ ΦΑΣΗ: Τελική συζήτηση στην τάξη

Ο ρόλος του δασκάλου

στη Γ΄ Φάση

Ενδέχεται να κριθεί αναγκαίο ο δάσκαλος να αφιερώσει λίγο χρόνο, για να συζητήσει με όλη την τάξη τα βασικά νοήματα του βιβλίου.

Σκοπός στη ΣΤ΄ Φάση της δραστηριότητας είναι η τάξη να καταλήξει σε κάποια κοινά συμπεράσματα σε σχέση τόσο με το συγκεκριμένο βιβλίο όσο και με τη διαδικασία επικοινωνίας με το σχολείο-συνεργάτη. Για το σκοπό αυτό είναι κεντρικός ο ρόλος του δασκάλου, ο οποίος θα πρέπει να συντονίζει τη συζήτηση και να κατευθύνει τον προβληματισμό των μαθητών θέτοντας τα κατάλληλα ερωτήματα. Ενδεικτικά ερωτήματα τα οποία μπορεί να θέσει ο δάσκαλος και τα οποία μπορούν να διακριθούν σε δυο ομάδες είναι τα εξής:

(α΄ ομάδα ερωτημάτων):

- Πόσο καθοριστική είναι η επιλογή μιας λέξης για το νόημα μιας φράσης/πρότασης;
- Πόσο σημαντικό είναι να έχουμε πλούσιο λεξιλόγιο, π.χ. να γνωρίζουμε όσο το δυνατόν περισσότερο συνώνυμα ή αντώνυμα μιας λέξης;
- Ποια ακριβώς είναι η δύναμη των λέξεων;

(β΄ ομάδα ερωτημάτων):

- Ποια από τα νοήματα του βιβλίου σας άρεσαν ιδιαίτερα;
- Πόσο εύκολο ήταν να τα καταλάβετε; Τι ακριβώς σας δυσκόλεψε;
- Πόσο σας βοήθησε η χρήση του εργαλείου *Αναθεωρήσεις* στο να «δουλέψετε» πάνω στη διατύπωση μιας ιδέας
- Πόσο σας βοήθησε η επικοινωνία με την ομάδα-συνεργάτη στο να ξανασκεφθείτε ή να καταλάβετε καλύτερα κάποια από τα νοήματα του βιβλίου;
- Βρήκατε στο βιβλίο αναφορές σε πρόσωπα και καταστάσεις που μοιάζουν με τη ζωή των ανθρώπων στις μέρες μας;
- Έχοντας διαβάσει αυτό το βιβλίο τι σκέφτεστε για τα ζωή και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι που έρχονται από άλλες χώρες, για να ζήσουν στην Ελλάδα;

Τέλος, ως **προέκταση** της δραστηριότητας προτείνονται τα εξής:

- 1) Ο δάσκαλος να ζητήσει από κάθε ομάδα να συνεργαστεί με την ομάδα-συνεργάτη, για να γράψουν από κοινού ένα φανταστικό διάλογο βασισμένο στην εξής ιδέα: «Αν υποθέσουμε ότι είχες γιαγιά τη Λωξάντρα και της εκμυστηρευόσουν μια σκανταλιά-αταξία που έκανες στο σχολείο, τι νομίζεις ότι θα σου έλεγε;».
- 2) Ο δάσκαλος να ζητήσει από κάθε ομάδα να συνεργαστεί με την ομάδα-συνεργάτη, για να γράψουν από κοινού ένα φανταστικό διάλογο βασισμένο στην εξής ιδέα: «Αν υποθέσουμε ότι είχες γιαγιά τη Λωξάντρα και ερχόταν να μείνει για λίγες μέρες μαζί σου, τι θα την ρωτούσες για τη ζωή της στην Πόλη και τι νομίζεις ότι θα σου έλεγε;».

Σύνδεση της δραστηριότητας με τη σχολική ζωή

Στο πλαίσιο των πολιτιστικών εκδηλώσεων του σχολείου οι μαθητές θα μπορούσαν α) να «ανεβάσουν» ένα θεατρικό έργο βασισμένο στο βιβλίο «Λωξάντρα» ή β) να ζωγραφίσουν εμπνεόμενοι από το συγκεκριμένο βιβλίο.

Φύλλο Εργασίας 1: Γνωριμία με την ομάδα-συνεργάτη

ΟΝΟΜΑ _____
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____
ΤΑΞΗ _____

Στη φάση αυτή η ομάδα σας θα ξεκινήσει την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων με την ομάδα-συνεργάτη... Θα πρέπει λοιπόν να γνωριστείτε με την ομάδα από το άλλο σχολείο.

Ξέρετε ποια είναι η ομάδα-συνεργάτης σας ;

Αντιγράψτε εδώ από τον πίνακα της τάξης το όνομά της:

.....

Ξέρετε ποια είναι η ηλεκτρονική διεύθυνση της ομάδας-συνεργάτη σας;

Αντιγράψτε εδώ από τον πίνακα της τάξης την ηλεκτρονική της διεύθυνση:

Στείλτε στην ομάδα-συνεργάτη ένα ηλεκτρονικό μήνυμα με σκοπό να τους δώσετε ορισμένες πληροφορίες για σας και να γνωριστείτε καλύτερα. Μπορεί να έχετε πολλά κοινά. Σίγουρα ένα από αυτά είναι ότι όλοι έχετε διαβάσει πρόσφατα το ίδιο βιβλίο, τη «Λωξάντρα». Χρησιμοποιείστε αυτή την κοινή εμπειρία ως βάση επικοινωνίας.

Φύλλο Εργασίας 2: Πειραματισμός με χωρία του βιβλίου «Λωξάντρα»

ΟΝΟΜΑ _____

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____

ΤΑΞΗ _____

(σελίδα 1)

Στη φάση αυτή η ομάδα σας θα συνεχίσει την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων με την ομάδα-συνεργάτη. Παράλληλα, όμως θα κάνετε πειράματα με συγκεκριμένα χωρία του βιβλίου. Θα πρέπει να συνεργαστείτε και μεταξύ σας και με την ομάδα-συνεργάτη, για να διερευνήσετε πώς μπορεί να αλλάξει το νόημα σε ένα κείμενο, όταν αλλάζω μια ή περισσότερες λέξεις του κειμένου με συνώνυμα ή/και αντώνυμα. Στη συνέχεια θα ανταλλάξετε απόψεις με βάση τις δοκιμές αυτές.

Διαβάστε τα χωρία του βιβλίου που περιλαμβάνονται στη δεύτερη σελίδα αυτού του φύλλου εργασίας. Θα επεξεργαστείτε κάθε κείμενο με τη σειρά. Να, τι πρέπει να κάνετε για κάθε κείμενο:

1. Θα στείλετε ένα μήνυμα στην ομάδα-συνεργάτη με το οποίο θα της προσδιορίζετε ποιες λέξεις του κειμένου θέλετε να αλλάξουν. Το ίδιο θα κάνετε και η ομάδα-συνεργάτης για σας.
2. Αφού λάβετε το μήνυμα της ομάδας-συνεργάτη με το οποίο θα σας προσδιορίζουν ποιες λέξεις του κειμένου θέλουν να αλλάξετε, θα πρέπει να αρχίσετε να σκέφτεστε συνώνυμα και αντώνυμα για τις λέξεις που σας έχουν προσδιορίσει. Σκεφθείτε και καταγράψτε όσα πιο πολλά μπορείτε! Στην προσπάθειά σας αυτή μπορείτε να ανατρέξετε και σε λεξικά. Για να τα οργανώσετε καλύτερα, χρησιμοποιείτε τον πίνακα που θα βρείτε στην τρίτη σελίδα αυτού του φύλλου εργασίας.
3. Ανοίξτε το αρχείο Word με το όνομα Κείμενα και Αποθηκεύστε το με νέο όνομα: όνομα ομάδας_Δοκιμή.
4. Δοκιμάστε να μεταγράψετε το κείμενο. Για κάθε δοκιμή μην ξεχνάτε:
 - Θα κάνετε κάθε φορά Αντιγραφή και Επικόλληση το κείμενο με το οποίο θα δουλέψετε.
 - Θα χρησιμοποιείτε ένα φίλτρο κάθε φορά, τα συνώνυμα ή αντώνυμα.
 - Θα ενεργοποιείτε από το εργαλείο Αναθεωρήσεις τη λειτουργία Παρακολούθηση αλλαγών
 - Θα τυπώνετε το νέο κείμενο.
 - Θα στέλνετε στην ομάδα συνεργάτη ένα ηλεκτρονικό μήνυμα με το νέο κείμενο και τις παρατηρήσεις/συμπεράσματα από τις δοκιμές σας. Να μην ξεχνάτε ότι μπορείτε να ζητήσετε διευκρινίσεις σε ό,τι σας γράφουν αλλά και να εξηγήτε εάν συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα δικά τους συμπεράσματα.

(σελίδα 2)

Κείμενο 1

Ένα παραμυθένιο φως που έμπαινε από τα χρωματιστά τζάμια της μεγάλης μαρμάρινης αυλής του μοναστηριού έδινε παραμυθένια όψη στο άγαλμα της Παναγίας. Κι αυτό το άγαλμα ήταν που την τρόμαξε. Όχι που φοβότανε τα αγάλματα. Στην Ελλάδα το μάτι της είχε χορτάσει από αυτά. Κάπου από το βάθος της αυλής ακουγόταν αρμόνιο. Η Άννα δεν είχε ακούσει ποτέ της αρμόνιο. Τα΄ χασε. Οι καλόγριες την οδήγησαν σε μια εσωτερική αυλή, γεμάτη κορίτσια, όλα ντυμένα κατάμαυρα.

Κείμενο 2

Σταμάτησε το αμάξι μπροστά σε μια σιδερένια καγκελωτή πόρτα ορθάνοιχτη. Ένα ωραίο πάρκο. Βλέπει στο βάθος ένα ωραίο κτίριο. Αριστερά ένα ξύλινο κονάκι μέσα σε πεύκα και στο μπαλκόνι του μια ξανθιά κοπέλα. Παιδιά ελεύθερα γυρίζουν εδώ κι εκεί. Άλλα είναι ξαπλωμένα στο γρασίδι, άλλα παίζουνε, άλλα σκαρφαλώνουν στα δέντρα. Και στο γήπεδο τρέχει ένα τσούρμο παιδιά γύρω από μια μεγάλη μπάλα.

Κείμενο 3

Μια από τις πιο μεγάλες στιγμές ευδαιμονίας της Λωξάντρας ήταν και η στιγμή που ξένοιαζε από όλες τις δουλειές, έπινε τον απογευματινό της καφεδάκο και στρώνονταν στην κόχη του μιντεριού, μέσα στο χαμηλό της ονταδάκι, με το εργόχειρό της στο χέρι..

Φύλλο Εργασίας 3: Επεξεργασία των νοημάτων του κειμένου

ΟΝΟΜΑ _____

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____

ΤΑΞΗ _____

Στη φάση αυτή η ομάδα σας θα διακόψει την ανταλλαγή ηλεκτρονικών μηνυμάτων με την ομάδα-συνεργάτη, γιατί θα πρέπει να συζητήσετε και να απαντήσετε σε μερικά ερωτήματα σχετικά με βασικές ιδέες του βιβλίου «Λωξάντρα». Θα πρέπει να απαντήσετε τουλάχιστον σε δύο από τα παρακάτω ερωτήματα, γιατί τις απαντήσεις σας αυτές θα τις χρησιμοποιήσετε στη συνέχεια της ηλεκτρονικής σας επικοινωνίας με την ομάδα-συνεργάτη στην επόμενη φάση της δραστηριότητας.

1. Ανοίξτε ένα νέο αρχείο Word και αποθηκεύστε το με το όνομα: όνομα ομάδας_Απαντήσεις
2. Να συνεργαστείτε για να συντάξετε στο Word μια απάντηση για καθένα από τα παρακάτω ερωτήματα. Μπορείτε να επιλέξετε εσείς τη σειρά με την οποία θα τα απαντήσετε, αλλά προσπαθείστε να απαντήσετε σε όσο το δυνατόν περισσότερα.
3. Πριν αρχίσετε να γράφετε τις απαντήσεις σας μην ξεχνάτε να ενεργοποιείτε από το εργαλείο *Αναθεωρήσεις* την Παρακολούθηση αλλαγών, ώστε να βλέπετε τις αλλαγές που κάνετε στη διατύπωση κατά τη σύνταξη του κειμένου.

Ερωτήματα:

- 1) Πώς αντιλαμβάνεστε το νόημα της φράσης «ολάκερο το παρελθόν δεμένο σε ένα μπόγο»;
- 2) Να περιγράψετε την κεντρική ηρωίδα του βιβλίου, τη Λωξάντρα.
- 3) Να σκιαγραφήσετε το χαρακτήρα της κεντρικής ηρωίδας του βιβλίου, τη Λωξάντρα.
- 4) Ποιες είναι οι σχέσεις της Λωξάντρας με τα μέλη της στενότερης και της ευρύτερης οικογένειάς της;
- 5) Πώς περιγράφεται η ζωή των Ελλήνων στην Κωνσταντινούπολη;
- 6) Ποια είναι η σχέση των εθνικοτήτων που κατοικούν στην Κωνσταντινούπολη μεταξύ τους;

Φύλλο Εργασίας 4: Ανταλλαγή απόψεων για τα βασικά νοήματα του βιβλίου

ΟΝΟΜΑ _____

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ _____

ΤΑΞΗ _____

Στη φάση αυτή η ομάδα σας θα επεκτείνει την επικοινωνία με την ομάδα-συνεργάτη. Σκοπός της επικοινωνίας σας είναι να συζητήσετε τις απόψεις και τις εντυπώσεις σας για τα νοήματα του βιβλίου «Λωξάντρα».

Στείλτε στην ομάδα-συνεργάτη ηλεκτρονικά μηνύματα για τις απόψεις σας.

α) Αξιοποιήστε ως αφετηρία τα εξής ερωτήματα:

1. Τι σας άρεσε πολύ στο βιβλίο;
2. Ποιες φράσεις σας δυσκόλεψαν να τις καταλάβετε και γιατί;

β) Συνεχίστε την ανταλλαγή απόψεων αξιοποιώντας τις απαντήσεις σας στα ερωτήματα που επεξεργαστήκατε στο φύλλο εργασίας_3.

Να μην ξεχνάτε ότι μπορείτε να ζητήσετε διευκρινίσεις σε ό,τι σας γράφουν αλλά και να εξηγείτε εάν συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τα δικά τους συμπεράσματα.

Σε περίπτωση που δεν έχετε την ίδια άποψη-ιδέες με τα υπόλοιπα μέλη της δικής σας ομάδας, μπορείτε να διατυπώσετε και περισσότερες από μια απόψεις-ιδέες.

Παράρτημα

Όπως προαναφέρεται ο δάσκαλος θα πρέπει πριν από την έναρξη της Β' Φάσης να έχει επικοινωνήσει με τον δάσκαλο της τάξης-συνεργάτη και να έχει έρθει σε συνεννόηση για το ποια ομάδα θα επικοινωνήσει με ποια. Για την αποφυγή λαθών που ενδέχεται να προκαλέσουν σύγχυση στους μαθητές και να περιπλέξουν την επικοινωνία τους με την ομάδα-συνεργάτη, καλό είναι ο δάσκαλος να έχει συντάξει τον ακόλουθο πίνακα με τα ζεύγη των ομάδων και τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις των ομάδων-συνεργάτη. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να τα γράψει στον πίνακα της τάξης είτε να τα δώσει τυπωμένα σε κάθε ομάδα.

α/α	Μέλη ομάδας	Όνομα ομάδας	Όνομα ομάδας-συνεργάτη	Ηλεκτρονική διεύθυνση ομάδας-συνεργάτη
	Βασίλης, Νάσος, Κατερίνα	Τα αχτύπητα φιλέτα	Οι μάγισσες	User01@dimkal.sch.gr